JĘZYK POLSKI
SESJA ZIMOWA
2011

5

SZKOŁA PODSTAWOWA
KLASA 5

CZYTANIE ZE ZROZUMIENIEM

Zupełnie małe dinozaury. W 1841 roku angielski zoolog Sir Richard Owen utworzył nazwę „dinozaur", znaczącą „straszny jaszczur". Nazwa ta dobrze pasowała do grupy gadów reprezentowanych przez wiele gatunków o gigantycznych rozmiarach. Kiedy oglądamy ich szkielety w muzeach, dochodzimy do wniosku, że Owen się nie mylił. Nie można jednak twierdzić, że wszystkie dinozaury były gigantycznymi bestiami. Wiele z nich miało wzrost średni, a były także zupełnie małe. Ponad połowa dinozaurów przekraczała ciężar 2 ton, ciężar, który osiąga tylko 2 procent ssaków żyjących obecnie. Przez około 140 milionów lat, od triasu do końca kredy, ssaki odgrywały podrzędną rolę na Ziemi. Dinozaury zaś zajmowały większość lądu i wody. Przesadą jednak byłoby twierdzenie, że mezozoik był erą wyłącznie dinozaurów. Obok nich żyły także inne zwierzęta.

Wielka niewiadoma. Dinozaury wymarłe przed około 70 milionami lat nie odkryły wszystkich swoich sekretów. Zazwyczaj wyobrażamy je sobie jako zwierzęta monstrualne i dość nieruchawe. Dzieje się tak dlatego, że większość gadów, które znamy dzisiaj, ma temperaturę wewnętrzną zmieniającą się wraz z temperaturą otoczenia i kiedy ona się obniża, zwierzęta te zapadają w letargiczny sen. Niektórzy uczeni uważają jednak, że dinozaury miały temperaturę wyższą i pod tym względem można porównać je z ptakami i ssakami. Zniknięcie dinozaurów pozostaje wielką tajemnicą. Jedną z prawdopodobnych przyczyn wydaje się zespół geologicznych wstrząsów. To uproszczenie każe myśleć, że dinozaury zniknęły nagle, ale musiały przecież minąć miliony lat, zanim wymarły ostatnie.

Michel Cuisin, *Tajemnice zwierząt. Prehistoria.* Wydawnictwo Dolnośląskie, Wrocław 1993, s. 18.

1. Z tekstu wynika, że wiedzę o dinozaurach czerpiemy obecnie z:

◯A) zachowanych na skałach rysunków
◯B) opowieści naszych praprzodków
◯C) oględzin zachowanych szkieletów
◯D) rycin pochodzących z dawnych czasów

2. W tekście czytamy, że prawdopodobnie dinozaury wyginęły na skutek:

◯A) ocieplenia klimatu
◯B) wstrząsów geologicznych
◯C) ingerencji człowieka
◯D) groźnej epidemii

3. Przekonanie o tym, że dinozaury były gadami mało ruchliwymi, wynika z ich:

◯A) skłonności do przesypiania zimy
◯B) życia w gęstych, zacienionych dżunglach
◯C) wysokiej temperatury ciała
◯D) grubej, twardej skóry

4. Temperatura współczesnych gadów jest:

◯A) zawsze taka sama
◯B) tak wysoka jak u ptaków i ssaków
◯C) taka jak u człowieka
◯D) zależna od otoczenia

5. Nazwa „dinozaur" zawiera informację o:

◯A) apetycie zwierzęcia
◯B) sposobie poruszania się tego gada
◯C) przerażającym wyglądzie gada
◯D) umiejętności polowania gada

6. Prawdę o dinozaurach zawiera zdanie:

◯A) wszystkie dinozaury ważyły więcej niż 2 tony
◯B) w mezozoiku żyły tylko dinozaury
◯C) środowiskiem dinozaurów były woda i ląd
◯D) w epoce dinozaurów żyło więcej ssaków niż gadów

NAUKA O JĘZYKU

7. Przez przypadki nie można odmienić wyrazu:

◯A) przeżycie ◯B) wspaniały
◯C) liczebny ◯D) poczekać

8. Przez osoby odmienia się:

◯A) czasownik ◯B) przymiotnik
◯C) przysłówek ◯D) rzeczownik

9. Prawidłowo nazwano część mowy w szeregu:

◯A) ale - przysłówek
◯B) nad - przyimek
◯C) z - spójnik
◯D) jutro - przymiotnik

10. Rodzaj męski ma przymiotnik w zdaniu:

◯A) Byliśmy na wspaniałej wycieczce.
◯B) Tam było olbrzymie jezioro.
◯C) Nie zapomina się pięknych chwil.
◯D) Widzieliśmy małego jelonka.

11. Prawidłowo nazwano przypadek rzeczownika w zdaniu:

◯A) Jesteśmy w domu. - dopełniacz
◯B) Nikt nie widział myszy. - celownik
◯C) Usiadł na poręczy. - miejscownik
◯D) Namalował piękny obraz. - mianownik

12. Prawidłowo przeprowadzono stopniowanie przymiotnika:

◯A) miły, niemiły, nie najmilszy
◯B) słodki, bardziej słodki, najsłodszy
◯C) cienki, cieńszy, najcieńszy
◯D) ważny, bardziej ważniejszy, najbardziej ważniejszy

13. Nie można stopniować przymiotnika:

◯A) bogaty ◯B) papierowy
◯C) gorzki ◯D) wyraźny

14. Nieprawidłowo napisano tytuł książki:

◯A) „Cyryl, gdzie jesteś?”
◯B) „Ania z Zielonego Wzgórza”
◯C) „Tajemnicza Wyprawa Tomka”
◯D) „Lassie, wróć!”

15. Rodzina wyrazów jest zapisana w szeregu:

◯A) ciężki, lekki, silny
◯B) rzeka, potok, strumyk
◯C) siostra, kuzynka, wujek
◯D) złoto, pozłacany, złocisty

16. Wyrażenie przyimkowe znajduje się w zdaniu:

◯A) Daj mi ten piórnik.
◯B) Jestem teraz w szkole.
◯C) Lubię kwiaty, ale ich nie hoduję.
◯D) Szybko zamknijcie drzwi.

17. Prawidłowo nazwano tryb czasownika w zdaniu:

◯A) Niech on stąd wyjdzie. - tryb rozkazujący
◯B) Chyba był z nami na wycieczce. - tryb przypuszczający
◯C) Poszedłbyś z nami do kina. - tryb orzekający
◯D) Może byście zjedli te ciastka? - tryb orzekający

18. Zdaniem złożonym jest wypowiedzenie:

◯A) Bardzo długo, ale ciekawie, brat opowiadał o swojej wyprawie w Tatry.
◯B) Nikt nie chciał powiedzieć, kiedy zacznie się przedstawienie.
◯C) Na sali było dużo dzieci, sporo młodzieży oraz kilka osób dorosłych.
◯D) Zdenerwował się taką niespodziewaną, niedobrą wiadomością od swoich przyjaciół.

LITERATURA

19. Za oszustwa wobec bogów Syzyf musiał wykonać pracę polegającą na:

◯A) posprzątaniu bardzo zaniedbanej stajni
◯B) pozbieraniu złotych jabłek
◯C) wtoczeniu kamienia na szczyt góry
◯D) wykuciu zbroi dla wojowników

20. W Hadesie córka Demeter przybrała imię:

◯A) Kora ◯B) Persefona
◯C) Arachne ◯D) Kiane

21. Demeter przestała opiekować się przyrodą, ponieważ jej córka:

◯A) uciekła z domu
◯B) ciężko zachorowała
◯C) została wyklęta z Olimpu
◯D) została porwana

22. Prometeusz ofiarował ludziom:

◯A) złoto ◯B) wodę ◯C) chleb ◯D) ogień

23. Mit o Dedalu i Ikarze odzwierciedla:

◯A) niechęć ludzi do pracy
◯B) troskę człowieka o przyrodę
◯C) marzenia człowieka, by dorównać bogom
◯D) protest ludzi przeciwko odbieraniu im godności

24. Na życzenie króla Midasa Dionizos sprawił, że:

◯A) wszystko, czego król tknął, zamieniało się w złoto
◯B) królewski ogród rozkwitł najpiękniejszymi kwiatami
◯C) wszyscy poddani cenili i szanowali swego króla
◯D) bogowie zaprosili króla na olimpijską ucztę

25. W balladzie pt. „Pani Twardowska” bawiącego się w karczmie szlachcica odwiedza:

◯A) Belzebub ◯B) Mefistofeles
◯C) Boruta ◯D) Lucyfer

26. W balladzie pt. „Powrót taty” atmosfera grozy jest wywołana:

◯A) wyglądem lasu
◯B) zachowaniem kupca
◯C) napadem zbójców
◯D) obecnością duchów

27. Doktor Dolittle (w książce pt. „Podróże doktora Dolittle”) sprzeciwił się, aby ludzie:

◯A) hodowali papugi
◯B) organizowali walki byków
◯C) wysyłali dzieci do pracy
◯D) jedli potrawy z drobiu

28. We fragmencie wiersza J. Tuwima pt. „Rzeczka” nie ma:

„Płynie, wije się rzeczka
Jak błyszcząca wstążeczka,
Tu się srebrzy, tam ginie,
A tam znowu wypłynie”.

◯A) wyrazu dźwiękonaśladowczego
◯B) rymów
◯C) porównania
◯D) zdrobnienia

29. Harry Potter („Harry Potter i komnata tajemnic”) wygrał mecz ze Ślizgonami pomimo:

◯A) sprzeciwu Malfoya
◯B) słabej kondycji fizycznej
◯C) klątwy czarownicy
◯D) podstępu Zgredka

30. Narrację w książce pt. „Dynastia Miziołków” prowadzi:

◯A) autor książki
◯B) ojciec rodziny Miziołków
◯C) kilkunastoletni chłopiec
◯D) najmłodsza córka Miziołków